

Restorativní přístup v multioborové spolupráci s rodinami procházejícími náročným obdobím

Rámcová metodika multidisciplinární práce

2023–2025

Financováno
Evropskou unií

Rámcová metodika multidisciplinární práce

Metodický dokument rozpracovává možnosti multioborové spolupráce a využití restorativního přístupu v této spolupráci pro práci s rodinami v krizi, v rozpadu, v rozchodových a po rozchodových stavech, s rodinami zasaženými násilím v blízkých vztazích, chronickými konflikty.

Autorsky: kolektiv Pro Dialogu, z. s. © 2025

Dílo vzniklo za podpory projektu ESF.

Financováno
Evropskou unií

Pro Dialog, z.s.

je neziskovou organizací, která se zaměřuje na pomoc rodinám s dětmi v situacích konfliktů v rozchodových, rozvodových a po rozchodových stavech. Rodinám, které se nacházejí v těžké situaci závažných sporů o děti a probíhajícího násilí, poskytuje široké portfolio podpůrných a provázaných aktivit zaměřených na řešení konfliktů, zachování práv každému dítěti, provedení dětí obdobím změn a nalezení nového uspořádání vztahů v rodinách po rozpadu původních rodin. Pro Dialog, z.s. pracuje se všemi členy rodinných systémů, a to restorativním způsobem.

Obsah

1. Kontext vzniku metodiky	3
2.0 Cíl a cílové skupiny metodiky.....	4
Cíl metodiky.....	4
Cílové skupiny.....	4
3.0. Východiska a oblasti zájmu při multidisciplinární spolupráci	5
Právní, legislativní a koncepční východiska.....	5
Klíčové pojmy a faktory ohrožení dítěte	6
4.0. Potřeba multidisciplinární spolupráce	8
Potenciál multidisciplinární spolupráce	8
Propojení multidisciplinární spolupráce a restorativního přístupu.....	8
5.0. Struktura spolupráce multioborového týmu.....	9
Co je multidisciplinární tým (MDT).....	9
Klíčové aktéři multidisciplinárního týmu a jejich role	9
Principy spolupráce v MDT.....	10
Etické zásady a limity MDT	10
Koordinace MDT.....	11
6.0. Case management – vedení/koordinace případu	12
7.0. Formáty spolupráce multidisciplinárního týmu	13
8.0. Multidisciplinární metodika v praxi	14
Podmínky pro úspěšnou realizaci.....	14
Standardizace výstupů	14
Přínosy.....	14
9.0. Návrhy na systémové inovace	16
10.0. Přílohy	17
Příloha č. 1: Návrh dohody o spolupráci mezi organizacemi/institucemi	17
Příloha č. 2: Šablona Case Managementu s restorativním prvky	19

1. Kontext vzniku metodiky

Metodika vznikla z potřeby nastavovat systémy pro multioborové týmy pracující s rodinami v náročných obdobích, kde důsledky chronických konfliktů snižují kapacity rodičů nebo jim až zabraňují vytvářet vhodné podmínky pro rozvoj dětí v těchto rodinách. Při práci s tímto typem rodin je cílem podpořit obnovení podmínek pro zdravý rozvoj dětí v těchto rodinách. Zároveň je cílem pro pracovníky podporovat se navzájem a předávat si operativně zkušenosti a tím poskytovat kvalitnější a účinnější formy pomoci rodinám s dětmi. Cílem je rovněž předcházet pocitům bezmoci a osamocení jednotlivých složek pomáhajícího systému a předcházet tak syndromu vyhoření pracovníků při práci s touto nesmírně komplikovanou skupinou klientely.

Metodika vzniká s důrazem na restorativní přístup, komplexnost pomoci a inovativní spolupráci mezi státními institucemi, NGO a dalšími odborníky. Je navržena jako praktický rámec a návod, který může být dále rozpracován podle potřeb dané organizace nebo projektu.

Podněty pro metodiku vycházejí z diskusí s jednotlivými organizacemi a jednotlivými odborníky z řad právníků a právniček, soudců a soudkyň opatrovnických soudů, psychologů a psycholožek, sociálních pracovníků a pracovníc, dále pak především z výstupů z devíti setkání Multidisciplinární platformy Pro Dialogu, které Pro Dialog organizoval v rámci ESF projektu v období trvání projektu od 1. 7. 2023 do 30.6. 2025. Účastníky platformy byli zástupci OSPODů ČR, soudů, PČR, neziskových organizací pracujících s rodinami, pracovníci z řad zájemců o restorativní justici, zástupkyně Institutu pro restorativní justici, právníci, psychologové a další odborníci nebo zástupci dalších stran se zájmem o tuto problematiku. Shrnutí, výstupy a další podněty byly zapracovány po zakončení společných setkání platformy a uskutečnění individuálních setkání se zástupci organizací nebo jednotlivými zájemci z řad soudců, a především Odborů sociálně právní ochrany dětí Městských částí Prahy a Středočeského kraje.

2.0 Cíl a cílové skupiny metodiky

Cíl metodiky

Hlavním cílem této metodiky je podpořit efektivní, koordinovaný a bezpečný restorativní přístup v rámci multioborové spolupráce odborníků, kteří se podílejí na práci s rodinami zasaženými konfliktem, rozpadem rodiny nebo násilím v blízkých vztazích.

Metodika se zabývá

- Snahou vytvářet strukturovaný rámec pro spolupráci mezi institucemi (OSPOD, soudy, školy, neziskové organizace, zdravotnická zařízení, policie aj.)
- Hledáním nástrojů pro facilitaci dialogu, které umožňují otevřeně a bezpečně promluvit o obtížných tématech mezi členy rodiny.
- Bezpečnostními riziky, opatřeními a kritérii, která chrání všechny zúčastněné, zejména děti a ty, kdo prožívali násilí. Je pamatováno na ty, kdo se násilím dopouštěli.
- Podporou rozhodování v nejlepším zájmu dítěte a v souladu s lidskoprávními a etickými principy.

Cílové skupiny

Metodika je určena odborníkům a institucím, které pracují s rodinami, jež se nacházejí v náročné životní situaci — zejména tam, kde dochází ke konfliktům, rozpadu vztahů, rodičovským sporům nebo výskytu násilí v blízkých vztazích.

Metodika podporuje vznik multioborových týmů, ve kterých mohou být zejména:

- OSPODy – pracovníci sociálně-právní ochrany dětí,
- Soudy – soudcové a soudkyně, opatrovnické senáty, mediační pracovníci, soudní znalci, právní zástupci a zástupkyně stran,
- Neziskové organizace – pracující s problematikou rodin, s problematikou násilí v rodinách,
- Restorativní pracovníci – facilitátoři, mediátoři, case manažeři,
- Školy a školní poradenská pracoviště – při řešení konfliktů dopadajících na dítě,
- Zdravotní a psychologické služby – psychoterapeuti, krizoví interveni,
- Policie, PMS, kurátoři pro mládež – při řešení případů trestné činnosti.

3.0. Východiska a oblasti zájmu při multidisciplinární spolupráci

V českém prostředí v současné době dochází k závažným proměnám v legislativě i v pojetí sociálně právní ochrany dětí, panuje roztržičnost a široká nejednotnost což samozřejmě ovlivňuje spolupráci subjektů a klade vysoký nárok na jejich erudovanost a ochotu ke spolupráci. Metodika

Právní, legislativní a koncepční východiska

Právní a legislativní východiska

- Úmluva o právech dítěte
- Občanský zákoník / Zákon o rodině/ O sociálně-právní ochraně dětí
- Istanbulská úmluva (Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí)
- Metodické rámce MPSV
- Obecné přístupy řešení vleklých krizí rodin v ČR
- Analýzy a koncepční dokumenty MPSV
- Mezioborové odborné panely, konference, diskusní fóra na regionálních úrovních, která mohou poskytovat metodickou a odbornou podporu pracovníkům v terénu.

Soudní a právní přístup (opatření státu)

- Opatrovnické řízení – rozhodnutí ve věcech péče, styku, výživného
- Předběžná opatření – rychlá ochrana dítěte nebo oběti
- Zákaz styku, vykazání, úprava rodičovské odpovědnosti
- Trestní řízení v případech násilí, zanedbání, únosu dítěte apod.

Sociálně-právní ochrana dětí (OSPOD)

- Individuální plán ochrany dítěte
- Dohoda o dobrovolné spolupráci s rodinou
- Multidisciplinární případové konference
- Doporučení odborné pomoci (mediace, terapie)

Psychologické a terapeutické přístupy

- Rodinná terapie, systemická terapie, individuální terapie dětí i rodičů
- Práce s traumatem
- Krizová intervence
- Podpora zvládání emocí a komunikace

Mediace a facilitovaný dialog

- Cílená podpora rodičů k uzavírání dohod mezi rodiči o potřebách dětí
- Dobrovolná, neformální a mimosoudní cesta
- Posilování odpovědnosti a komunikace

Multioborová spolupráce (interdisciplinární přístup)

- Sdílení informací a koordinace postupů mezi OSPOD, soudy, školami, NNO, lékaři apod.
- Případové konference, kulaté stoly, multidisciplinární týmy
- Vytváření komplexních řešení namísto izolovaných zásahů
- Restorativní justice v kontextu České republiky

Restorativní přístup

- Bezpečný dialog mezi stranami v přítomnosti facilitátora
- Zaměření na potřeby, důsledky a obnovu vztahů
- Vhodný i pro složité a dlouhodobé konflikty
- Posiluje hlas dětí a dává prostor reflektovat důsledky jednání

Restorativní justice (RJ) v kontextu ČR

Restorativní justice staví na myšlence, že řešení protiprávního nebo konfliktního jednání by mělo obnovit vztahy a napravit škody, nejen trestat. V Česku se myšlenka objevuje v neformálních prostředích od 80. let minulého století na základě informací ze zahraničí. Rozvíjet se začala v 90. letech především v prostředí nestátních, případně církevních organizací, které přinesly zkušenosti ze západních zemí. Probační a mediační služba (PMS), která byla zřízena v roce 2001, postupně vnáší prvky restorativní justice do české soudní praxe.

V Česku je restorativní justice někdy využívána v trestním právu a stále více proniká do rodinné, komunitní a školní praxe. Trend směřuje k větší mezioborové spolupráci a k tomu, aby se ti, kdo jsou trestným činem dotčeni, mohli stát rovnocenným účastníkem řešení, nikoli jen vedlejší postavou v rámci trestních řízení nebo rodinných a komunitních rozhodování.

Hlavní směry současného trendu v kontextu ČR:

- Rozšíření z trestní oblasti do dalších sektorů – původně se RJ uplatňovala hlavně u trestných činů (zejména u mládeže a méně závažné kriminality), dnes se zkouší i v rodinných sporech, školních konfliktech nebo komunitní práci.
- Podpora MSP a legislativní ukotvení – novela trestního řádu a zákona o PMS postupně posiluje možnosti mediace a dohody mezi pachatelem a obětí.
- Důraz na dobrovolnost a participaci obětí trestných činů – oběť není pasivní svědek, ale aktivní účastník, který může spolurozhodovat o formě nápravy.
- Propojování s multioborovou praxí – PMS spolupracuje s OSPOD, školami, neziskovkami a obcemi, což je důležité zejména u mladistvých a rodinných případů.

Praktické vlivy restorativní justice v ČR

- Snížení recidivy – výzkumy PMS ukazují, že u mladistvých zapojených do mediačních formátů je menší pravděpodobnost opakovaného deliktu.
- Vyšší spokojenost obětí trestných činů – oběti oceňují možnost být vyslyšeny a získat přímé odškodnění.
- Odlehčení soudům – část méně závažných případů se řeší mimosoudně.
- Inspirace pro školy a OSPOD – některé školy zkouší restorativní kruhy nebo facilitované rozhovory k řešení šikany; OSPOD může RJ využít k řešení konfliktů mezi rodiči a dětmi či mezi rodiči navzájem.

Klíčové pojmy a faktory ohrožení dítěte

Kromě níže jmenovaných pojmů a faktorů se může objevit celá řada dalších. Každý vyžaduje, aby v multidisciplinárním týmu bylo jasně vydiskutováno, jak jim kdo rozumí a jaké jsou kontexty pro práci s ním.

Klíčové pojmy

- Ohrožené dítě
- Trauma a Syndrom CAN
- Odmítaný/zavržený rodič
- Konflikt loajality
- Definice rodiny/rozpad rodiny/formy a druhy rodin
- Biologický rodič/sociální rodič
- Náhradní rodinná péče
- Sourozenectví
- Zájem dítěte/zdraví dítěte/péče o dítě
- Asistovaný kontakt
- Facilitace, terapie, mediace, dialog
- Poradenství, podpora rodiny etc.

Faktory ohrožení dítěte

- Rozchod rodičů, přechod z partnerského vztahu k rodičovství
- Rozdílné výchovné přístupy a stereotypy “správného rodiče”
- Vlivy rodinných historií, kultura, náboženství a víra
- Spory o děti – vleklé soudní procesy
- Proměny potřeb dětí v čase – rozvoj a vzdělávání
- Domácí násilí a jeho dynamika
- Projevy a přístupy rodiče s psychiatrickou diagnózou nebo traumatem
- Projevy, postoje a přístupy rodiče, který ze zásady nespolupracuje se systémem (motivy msty, neuznání druhého rodiče a jeho rodiny za pro dítě potřebné)
- Projevy a přístupy rodiče, který uplatňuje moc a vliv (tzv. manipulace dítěte proti druhému rodiči a jeho rodině) etc.

4.0. Potřeba multidisciplinární spolupráce

Vzhledem ke komplexitě situací v rodinách je nezbytné přistupovat k práci s rodinou mezioborově – s důrazem na bezpečí, kontinuitu péče a udržení lidské důstojnosti všech aktérů.

Potenciál multidisciplinární spolupráce

Jednotlivé složky systému (OSPOD, soudy, policie, školy, zdravotnický sektor, neziskové organizace apod.) často pracují s rodinami odděleně a řeší situaci z pohledu své odbornosti. To však může vést k roztržitosti podpory, neefektivitě, nebo dokonce k dalšímu zatížení rodiny.

Multidisciplinární koordinované spolupráce umožňuje sdílení informací v mezích zákona a společného plánování postupu. Spolupráce se opírá o principy partnerského přístupu, vzájemného respektu, sdílení odbornosti a orientace na potřeby rodiny, zejména dítěte.

Základem je respekt k rozdílným odborným perspektivám a společná snaha o hledání nejlepšího možného postupu s ohledem na zájmy dítěte, potřeby rodiny a bezpečí všech členů.

Propojení multidisciplinární spolupráce a restorativního přístupu

Na základě zkušeností z 9 multidisciplinárních setkání, kterých se účastnili zástupci OSPOD, soudů, neziskového sektoru, odborníci na psychologii a právo, a facilitátoři restorativní justice, se ukazuje, že propojení multidisciplinárního týmu a restorativního přístupu má vysoký potenciál:

- Zvyšuje důvěru mezi institucemi i směrem ke klientům
- Podporuje systémové myšlení – zohlednění širšího kontextu případu
- Posiluje hlas klienta – zvláště dítěte, oběti násilí, či dalších zranitelných členů rodiny
- Přispívá k udržitelným řešením a snížení recidivy konfliktů či traumatických dopadů

Zavedení restorativního přístupu do rámce multidisciplinární spolupráce neznamená, že každý případ bude řešen formou restorativního setkání. Znamená to spíše změnu postoje, způsobu vedení dialogu a orientace na potřeby všech zúčastněných, nikoli jen na "řešení problému".

5.0. Struktura spolupráce multioborového týmu

Co je multidisciplinární tým (MDT)

Multidisciplinární tým je strukturovaná forma spolupráce odborníků z různých oblastí, kteří společně řeší konkrétní případy rodin v náročné životní situaci, včetně krizí, rozpadů vztahů a případů domácího násilí. MDT umožňuje koordinovanou práci s rodinou napříč profesemi a institucemi a přináší komplexní a bezpečnější podporu všem zúčastněným.

Klíčoví aktéři multidisciplinárního týmu a jejich role

Přehled hlavních profesí/institucí, které se typicky účastní MDT, včetně jejich možného přínosu:

- OSPOD – koordinátor, ochránce zájmu dítěte
- Policie – garant bezpečnosti a intervence
- Soudy – právo, rozhodování o opatrovnictví
- NNO – specializovaná podpora, facilitace dialogu
- Terapeuti, psychologové – stabilizace a individuální práce s traumatem
- Školy – identifikace ohrožení a podpora dítěte

OSPOD (Orgán sociálně-právní ochrany dětí)

- Zajišťuje ochranu práv a zájmů dítěte.
- Může iniciovat MDT v případech, kdy hrozí ohrožení dítěte.
- Vede případovou práci, včetně vyhodnocování potřeb a tvorby IP ochrany dítěte
- Zprostředkovává kontakt s dalšími službami.

Soudy (opatrovnícké i trestní)

- Vydávají rozhodnutí ve věcech péče o dítě, ochranných opatření nebo trestního postihu.
- Mohou zohledňovat výstupy MDT při rozhodování.
- Podporují bezpečné a informované řešení situace v souladu se zákonem.

Policie České republiky

- Zajišťuje ochranu osob, zejména obětí domácího násilí a dětí v akutním ohrožení.
- Může rozhodnout o vykazání násilné osoby, případně se zasadit o zahájení trestního řízení.
- Poskytuje klíčové informace o bezpečnostní situaci rodiny včetně předchozích zásahů.
- Spolupracuje při krizových zásazích MDT a předává případné poznatky ostatním složkám (v mezích zákona).
- Bere v úvahu a využívá informace a poznatky zjištěné a předávané v rámci MDT.

Neziskové organizace (NNO)

- Poskytují poradenství, krizovou intervenci, terapii, doprovázení či specializované služby.
- Pracují často dlouhodobě s rodinou a mají znalost jejího kontextu.
- Přinášejí do MDT psychosociální rozměr a důvěrný kontakt s klientem.

Psychologové, terapeuti, školní psychologové, sociální pracovníci

- Poskytují odborné hodnocení psychického stavu členů rodiny.
- Pomáhají zpracovat trauma, konflikty, rodičovské napětí apod.

- Nabízí terapeutickou podporu dítěti, rodičům, celé rodině.
- Specifická je role sociálního pracovníka, který dbá o celkovou sociální situaci klientely.

Právníci a právní poradci

- Informují rodinu o jejích právech a povinnostech.
- Pomáhají zprostředkovat bezpečné právní řešení situace (např. návrhy soudu, porozvodové dohody).
- Pomáhají rodinám orientovat se v právním prostředí.

Restorativní facilitátoři / pracovníci restorativní justice

- Poskytují možnost setkání stran konfliktu s cílem obnovit vztahy a řešit následky.
- Pracují s emocemi, potřebami a odpovědností jednotlivých aktérů.
- Usilují o bezpečný prostor pro dialog a porozumění, s jednotlivými aktéry připravují možnost dialogu.

Principy spolupráce v MDT

Spolupráce MDT se zakládá na těchto klíčových principech:

- Respekt a partnerská spolupráce – každý aktér je rovnocenným členem týmu s jasně vymezenou odborností.
- Důraz na potřeby dítěte – dítě je středem zájmu a jeho hlas by měl být slyšen a zohledněn.
- Sdílení informací v mezích zákona – informace jsou sdílány účelně, za účelem lepšího porozumění situaci. Důležitá je důvěrnost informací a jejich ochrana.
- Koordinace a kontinuita péče – MDT určuje koordinátora případu, který zajišťuje kontinuitu a návaznost služeb.
- Bezpečí a transparentnost – každé MDT dbá na fyzické i psychické bezpečí všech účastníků a srozumitelnost svých kroků.
- Vedení dialogu a jasné pojmenování relevantních pojmů a vlivů.

Etické zásady a limity MDT

Při spolupráci v rámci MDT je důležité dodržovat následující etické zásady:

- Důvěrnost a ochrana osobních údajů – členové MDT zachovávají mlčenlivost a jednají v souladu se zákony na ochranu osobních údajů.
- Informovaný souhlas klienta – účast MDT a sdílení informací vyžaduje informovaný a pokud možno dobrovolný souhlas klienta (s výjimkou zákonných povinností).
- Bezpečné prostředí pro sdílení – MDT má zajistit prostředí bez odsuzování, kde mohou klienti i odborníci otevřeně komunikovat.
- Prevence retraumatizace – odborníci se vyhýbají opakovanému výsledku, tlaku či zbytečné expozici traumatickým zážitkům.
- Zohlednění role policie – v případech domácího násilí je důležité, aby ostatní členové MDT respektovali roli Policie ČR, která může pracovat i v rámci trestního řízení a nese odpovědnost za zajištění bezpečnosti, což někdy omezuje možnosti sdílení informací nebo účasti na MDT.
- Práce s e znaleckými posudky, soudními rozhodnutími a dalšími relevantními dokumenty je samozřejmostí.

Koordinace MDT

Úspěšná spolupráce vyžaduje jasně určeného koordinátora MDT, který:

- svolává schůzky týmu,
- připravuje podklady a zajišťuje účast klíčových aktérů,
- vede proces plánování a aktualizace případového plánu,
- dbá na srozumitelnost a kontinuitu práce s rodinou.

Koordinátor nemusí být z jediné profese – roli může převzít OSPOD, NNO, či jiný subjekt, dle dohody a kompetencí. V případech s rizikem násilí je klíčová úzká součinnost s Policií ČR, která může poskytovat odborné vstupy a podporu při krizových situacích.

6.0. Case management – vedení/koordinace případu

Model case managementu s restorativními prvky v rámci zapojení MDT může mít tyto fáze spolupráce.

1. *Detekce a rozhodnutí o riziku (klasifikace případu, vyloučení vysoké míry nebezpečí)*
2. *Přípravná fáze a analýza možností restorativního přístupu*
3. *Svolání MD týmu*
4. *Mapování situace*
5. *Stanovení cíle a tvorba MD plánu pomoci*
6. *Zapojení facilitátora nebo restorativního odborníka*
7. *Realizace plánu*
8. *Průběžná evaluace bezpečnosti a efektivity*
9. *Zhodnocení a uzavření případu*
10. *Dohoda o následné péči*

V závěru metodiky v sekci Přílohy najdete šablonu case managementu pro multioborový tým pracující s rodinami zasaženými násilím v blízkých vztazích s možností využití restorativního přístupu. Šablona je navržena jako pracovní nástroj pro koordinaci práce jednotlivých aktérů, s důrazem na bezpečí, spolupráci a transparentnost.

7.0. Formáty spolupráce multidisciplinárního týmu

- Společné kazuistické porady a case konference
- Zápis z MDT, plán spolupráce, dohody
- Doporučené nástroje pro mapování situace (např. ekomapa, genogram, síť podpory)
- Bezpečnostní plánování
- Komunikační nástroje mezi aktéry (např. sdílené platformy, bezpečné e-maily, krizové linky)
- Případové konference pořádané a organizované OSPOD – pojmenované cíle
- Setkávání Multidisciplinární platformy Pro Dialog

8.0. Multidisciplinární metodika v praxi

Podmínky pro úspěšnou realizaci

- Vzdělávání aktérů v restorativním přístupu
- Prostor pro supervizi a reflexi
- Právní a institucionální podpora (např. metodické vedení z MPSV nebo krajské úrovně)
- Zajištění financování facilitací (pilotní programy, projekty ESF+ apod.)

Standardizace výstupů

- Průběžná reflexe spolupráce a aktualizace, dokumentace
- Generování příkladů dobré praxe z Multidisciplinárních setkání
- Kazuistiky / modelové situace
- Pojmenování toho, co fungovalo a proč
- Překážky a jak byly překonány
- Sledování systémových změn (např. aktualizací legislativy a zákonů ČR, rozvoj RJ v ČR)

Přínosy

Přínosy multidisciplinární metodiky, respektive propojené, cíleně organizované multidisciplinární spolupráce, mají potenciál se projevit prakticky (v případech jednotlivých rodin) i na úrovni systémové.

Dlouhodobý systémový přínos

- Sdílení restorativní praxe ve spolupráci s justicí, OSPODy, školami a neziskovým sektorem.
- Možnost využití i v jiných oblastech (např. školní šikana, konflikty v komunitách, juvenilní justice).
- Posílení kultury dialogu, respektu a prevence násilí v celé společnosti.

Zvýšení bezpečí a ochrany všech členů rodiny

- Zavedením sdílených bezpečnostních plánů a strukturovaných intervencí dochází k prevenci dalších sociálně patologických jevů, včetně násilí.
- Identifikace a eliminace rizik včas (např. eskalace násilí nebo zneužívání dětí) zamezí nárůstu potíží a problémů, podpoří a urychlí ozdravné procesy.

Zvýšení efektivity mezioborové spolupráce

- Jasně nastavené role, odpovědnosti a komunikační kanály mezi odborníky.
- Možnost sdíleného porozumění situaci a vytvoření společné strategie intervence.

Podpora aktivního zapojení členů rodiny

- Každému jednotlivci v rodině je cíleně otevírána možnost autonomie, důstojnosti a hlasu, především těm, kteří byli umlčeni nebo přehlíženi.
- Ti, kdo zažívali násilí a původci násilí mají připravený, podporovaný a bezpečný prostor reflektovat své chování a jeho dopady. Lidé mají možnost tváří v tvář slyšet a zažít vzájemný

popis toho, co se stalo, společně projít těmi událostmi, které se staly nebo opakovaně děly, hledat porozumění toho, jak ostatní prožívali dané události.

- Původci násilí vidí dopady a důsledky svých činů a musí za ně převzít odpovědnost.

Zohlednění potřeb dětí a jejich práva být slyšeni

- Dítě není nástrojem v konfliktu, ale aktivní aktér se specifickými potřebami. **Položení důrazu na potřeby dětí v rodinách je klíčové.**
- Restorativní přístup posiluje ochranu nejlepšího zájmu dítěte a přispívá k vytváření stability dítěte pro jeho zdravější vývoj.
- Lidé se společně podporují a dospívají k dohodám, jak preventovat dlouhodobé negativní dopady na soužití a součinnost v rodinách, a to především v zájmu rozvoje dětí.
- Dochází ke snížení retraumatizace dětí způsobené soudními spory, opakovanými výsledky nebo nátlakem stran.
- Účinná je podpora dlouhodobého duševního zdraví dětí a mezilidských vztahů v rodině, kdy každé dítě se postupně, spolu s dospělými, učí řešit spory a konflikty zdravějšími způsoby, než jsou hádky, boje a uplatňování moci.

Podpora zodpovědnosti a změny chování

- Osoby, které ublížily nebo se dopustily násilí nebo dokonce trestných činů, mají možnost převzít odpovědnost za sebe a za to, co druhým způsobily, a napravit nebo alespoň výrazně zmírnit, pokud možno co nejefektivněji následky svého jednání.
- V tomto restorativním způsobu podpory a pomoci se výrazným způsobem **zvyšuje motivace k účinným a jasným změnám chování a prožívání.**

9.0. Návrhy na systémové inovace

- Ukotvení facilitátora jako součásti mezioborového týmu (např. v rámci OSPOD nebo NGO)
- Vznik regionálních restorativních center (model z Nizozemska)
- Propojení restorativní justice s výkonem rozhodnutí soudu v civilních kauzách
- Vytvoření etického rámce pro použití restorativních technik u násilí
- Doporučení pro praxi – systémové změny a standardizace (např. standardizované MDT formáty)
 - Jak školit pracovníky na restorativní přístup
 - Jak posilovat důvěru mezi aktéry
 - Jak zabránit retraumatizaci klientů

10.0. Přílohy

Příloha č. 1: Návrh dohody o spolupráci mezi organizacemi/institucemi

Název dokumentu

Dohoda o spolupráci při uplatnění restorativního přístupu v práci s rodinami

Smluvní strany:

Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) _____

Nezisková organizace _____

Zástupce soudu _____

Facilitátor restorativní justice _____

Další zapojené subjekty: _____

Účel dohody:

Zajistit efektivní a bezpečné využívání restorativního přístupu při práci s rodinami v krizi, zejména v případech s výskytem domácího násilí, porozvodového konfliktu a narušené komunikace mezi členy rodiny.

Cíl spolupráce pro potřeby každého dítěte a jeho rodiny:

Cíle spolupráce pro dítě XY:

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

Cíle spolupráce pro dítě YZ:

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

Cíle pro matku dětí:

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

Cíle pro otce dětí:

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

Cíle jiné pečující osoby:

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

Cíle člena širší rodiny nebo komunity:

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

Předmět spolupráce:

- 1) Sdílení informací v rámci zákonných možností
- 2) Účast na multidisciplinárních setkáních
- 3) Koordinace při realizaci restorativních setkání
- 4) Odborná supervize a výměna zkušeností

Zásady spolupráce:

- Důvěrnost a bezpečnost
- Dobrovolnost zapojení
- Rovnost a respekt všech účastníků
- Transparentnost komunikace

Trvání a výpovědní lhůta:

Dohoda se uzavírá na dobu neurčitou s výpovědní lhůtou 3 měsíců.

Datum: _____

Místo: _____

Podpisy: Zástupci všech zúčastněných subjektů

Příloha č. 2: Šablona Case Managementu s restorativním prvky

1. IDENTIFIKACE PŘÍPADU

Číslo případu / kód: _____

Datum zahájení práce: _____

Vedoucí případu (case manager): _____

Facilitátor: _____

Zúčastněné osoby: _____

Zúčastněné instituce: _____

2. POPIS SITUACE A ÚVODNÍ ANALÝZA

Důvod zapojení týmu: _____

Typ násilí / krize: _____

Dopad na děti: _____

Stávající opatření: _____

Zhodnocení bezpečnosti:

3. MULTIOBOROVÉ SETKÁNÍ – VSTUPNÍ KOORDINACE

Datum a forma setkání: _____

Hlavní výstupy:

Plán dalšího postupu:

4. POSOUZENÍ VHODNOSTI RESTORATIVNÍHO PŘÍSTUPU

Je účast obětí i původce násilí dobrovolná? ANO – NE

Je zajištěno základní bezpečí obětí? ANO – NE

Vyjadřuje původce násilí vůli přijmout odpovědnost? ANO – NE

Využíváme facilitátora? ANO – NE

Návrh restorativní intervence:

Rizika a limity:

5. PLÁN POMOCI / INTERVENCE

Oblast	Cíl	Opatření/kroky	Odpovědnost	Termín

6. MONITORING A REVIZE PŘÍPADU

Datum kontrolního setkání: _____

Hodnocení pokroku:

Změny plánu / nové potřeby:

Závěry týmu:

7. UKONČENÍ PŘÍPADU

Datum uzavření:

Důvod:

Zhodnocení výsledků:

Doporučení pro další podporu:

8. PŘÍLOHY A DOKUMENTY

- Souhlas se zpracováním osobních údajů
- Restorativní dohoda / výstupy z facilitace
- Zápisy z porad
- Vyjádření účastníků
- Bezpečnostní plán
- Krátké kazuistiky (anonymizované)

Restorativní přístup v multioborové spolupráci s rodinami procházejícími náročným obdobím.

Rámcová metodika multidisciplinární práce.

Autorsky: kolektiv Pro Dialogu, z.s. © 2025

Dílo vzniklo za podpory projektu ESF.

Financováno
Evropskou unií

Toto dílo „Restorativní přístup v multioborové spolupráci s rodinami procházejícími náročným obdobím“ je licencováno pod licencí Creative Commons CC BY 4.0.

www.prodialogforum.cz

prodialogforum@gmail.com